

دانشگاه علم و صنعت دانشکده مهندسی کامپیوتر

مسائل ارضاي محدوديت

«هوش مصنوعی: رهیافتی نوین»، فصل ۶ مدرس: آرش عبدی هجراندوست نیمسال دوم ۱۴۰۱–۱۴۰۲

رئوس مطالب

- (Constraint Satisfaction Problems) تعریف مسائل ارضای محدودیت
 - ❖ انتشار محدودیت: استنتاج در CSPها
 - ❖ جستجوی عقب گرد برای CSPها
 - ♦ جستجوی محلی در CSPها
 - اختار مسائل 🌣

تعریف مسائل ارضای محدودیت

تعریف مسائل ارضای محدودیت

- ارضای محدودیت شامل سه جزء زیر است:
 - $X=\{X_1,X_2,\ldots,X_n\}$ مجموعهای از متغیرها
 - $D=\{D_1,D_2,\ldots,D_n\}$ مجموعهای از دامنهها \diamond
- است. X_i است برای متغیر $\{v_1,\dots,v_k\}$ است. هر دامنه D_i شامل مجموعه ای از مقادیر مجاز
 - $C=\{C_1,C_2,\ldots,C_m\}$ مجموعهای از محدودیتها
- \star هر محدودیت که متغیرهایی که در محدودیت شرکت SCOPe است که SCOpe, rel> یک چندتایی است که متغیرهایی که در محدودیت شرکت میکنند را مشخص میکند و rel رابطهای است که مقادیری که متغیرها می توانند بگیرند را تعریف میکند.
- ❖ این رابطه میتواند به صورت صریح لیستی از تمام مجموعه مقادیر SCOPe را بیان کند یا یک رابطه انتزاعی بین متغیرها تعریف کند.
 ❖ برای مثال اگر بخواهیم رابطهی نابرابری بین دو متغیر که هر دو از دامنهی {A, B} هستند را نشان دهیم یکی از دو روش زیر را میتوانیم برای نشان دادن محدودیت مربوطه به کار ببریم: ({A, B} مجموعه ای شامل دو عضو است)

$$<(X_1, X_2), [(A, B), (B, A)]>$$

$$<(X_1, X_2), X_1 \neq X_2 >$$

تعریف مسائل ارضای محدودیت ...

- برای حل یک مسئله ارضای محدودیت میبایست فضای حالت و راه حل تعریف شود.
 - 💠 فضای حالت: هر حالت یک انتساب مقادیر به برخی یا همه متغیرها است
 - (انتساب جزئی یا کامل) $\{X_i=v_i, X_j=v_j,\ldots\}$
 - ♦ راهحل (هدف): یک انتساب کامل و سازگار از مقادیر به متغیرها
 - ❖ سازگار: انتسابی که هیچ یک از محدودیتها را نقض نمی کند.
 - از متغیرها مقداری نسبت داده شده باشد. کامل: به هر یک از متغیرها

مثال: رنگ آمیزی نقشه

- * تعریف مسئله رنگ آمیزی نقشه
 - 💠 متغیرها: هر یک از ناحیهها

{WA, NT, Q, NSW, V, SA, T}

❖ دامنهها: سه رنگ قرمز، سبز و آبی

 $D_i = \{red, green, blue\}$

❖ محدودیتها: نواحی همسایه باید رنگ متفاوتی داشته باشند.

 $\{WA \neq NT, WA \neq SA, NT \neq SA, NT \neq Q, SA \neq Q, SA \neq NSW, SA \neq V, NSW \neq V, NSW \neq Q\}$

مثال: رنگ آمیزی نقشه

- اهحل مسئلهی رنگ آمیزی
- انتساب کامل و سازگار برای مثال

{WA = red, NT = green, Q = red, NSW = green, V = red, SA = blue, T = green}

گراف محدودیت

الله محدودیت: گرافی که گرهها در آن نشاندهندهی متغیرها و یالها نشاندهندهی که گراف محدودیت: گرافی که گرهها در آن نشاندهندهی

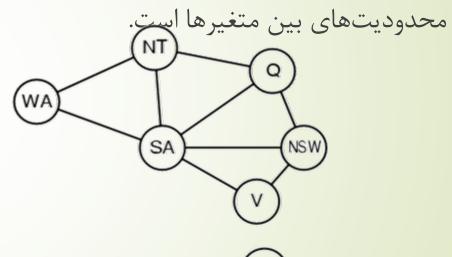
Western Australia

South Australia

New South Wales

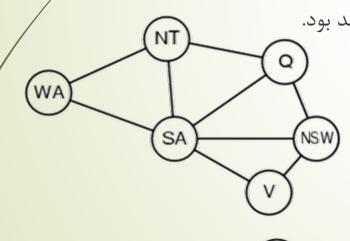
Victoria

Tasmania

دلایل استفاده از CSP ها

- * CSP ها یک نمایش طبیعی برای بازه گستردهای از مسائل ارائه می کنند.
 - * اغلب حل مسئله با استفاده از CSP ها آسان تر است.
- * حل کنندههای CSP می توانند به سرعت بخش بزرگی از فضای حالت را حذف کنند.
- ♦ برای مثال در رنگ آمیزی نقشه با انتخاب SA=blue میتوان نتیجه گرفت که هیچ یک از ۵ متغیر همسایه نمی تواند رنگ آبی داشته باشد.
 - بدون استفاده از انتشار محدودیت تعداد انتساب ۵ متغیر دیگر ۳۵=۳۲ خواهد بود.
 - ❖ با انتشار محدودیت این تعداد برابر با ۲۵=۳۲ میشود. (۸۷٪ کاهش)
 - بسیاری از مسائلی که برای جستجوی فضای حالت، totalle رامنشدنی (intractable) هستند می توانند به سرعت هنگامی که به یک totallocapteral فرموله می شوند حل گردند.
 - ❖ هنگامی که متوجه شدیم یک انتساب جزئی منجر به یک راهحل نمیشوداز ادامه دادن و مقداردهی بیشتر این انتساب خودداری می کنیم.

مثال: برنامهریزی وظایف

- است. کارخانهها، برنامهریزی وظایف روزانهی آنها است.
 - برای مثال: مسئلهی برنامهریزی اسمبل کردن یک ماشین
- 💠 متغیرها: کل کار از وظایفی تشکیل شده است و میتوان هر وظیفه را بهعنوان یک متغیر مدل نمود.
 - ❖ دامنهها: مقدار هر متغیر زمان شروع وظیفه است. (یک عدد برحسب دقیقه)
- ❖ محدودیتها: یک وظیفه باید قبل از وظیفه دیگر انجام شود (برای مثال یک چرخ باید قبل از قرار گرفتن قالپاق نصب شود)
 - ❖ وظایف زیادی می توانند به صورت همزمان اجرا شوند.
 - 💠 یک وظیفه یک مقدار زمان مشخص برای تکمیل شدن نیاز دارد.

مثال: برنامهریزی وظایف ...

- 💠 فرض کنید این مسئله دارای ۱۵ وظیفه زیر است
 - ❖ نصب محورهای جلو و عقب
- ❖ اضافه کردن هر چهار چرخ (جلو، عقب، راست و چپ)
 - مهرهها برای هر چهار چرخ دادن مهرهها برای هر چهار
 - اضافه كردن قالپاق
 - 💠 بازرسی مونتاژ نهایی

 $X = \{Axle_F, Axle_B, Wheel_{RF}, Wheel_{LF}, Wheel_{RB}, Wheel_{LB}, Nuts_{RF}, Nuts_{LF}, Nuts_{RB}, Nuts_{LB}, Cap_{RF}, Cap_{LF}, Cap_{RB}, Cap_{LB}, Inspect\}$

مثال: برنامهریزی وظایف ...

رمان \mathbf{d}_1 مرگاه وظیفه \mathbf{T}_1 باید قبل از وظیفهی \mathbf{T}_2 انجام شود و \mathbf{T}_1 برای تکمیل شدن به \mathbf{d}_1 زمان احتیاج داشته باشد، یک محدودیت محاسباتی به شکل $\mathbf{T}_1+\mathbf{d}_1{\le}\mathbf{T}_2$ خواهیم داشت.

$$Axle_F + 10 \le Wheel_{RF};$$
 $Axle_F + 10 \le Wheel_{LF};$
 $Axle_B + 10 \le Wheel_{RB};$ $Axle_B + 10 \le Wheel_{LB}$
 $Wheel_{RF} + 1 \le Nuts_{RF};$ $Nuts_{RF} + 2 \le Cap_{RF};$
 $Wheel_{LF} + 1 \le Nuts_{LF};$ $Nuts_{LF} + 2 \le Cap_{LF};$
 $Wheel_{RB} + 1 \le Nuts_{RB};$ $Nuts_{RB} + 2 \le Cap_{RB};$
 $Wheel_{LB} + 1 \le Nuts_{LB};$ $Nuts_{LB} + 2 \le Cap_{LB}.$

خون می کنیم چهار کارگر برای نصب چرخها داریم، اما تنها یک ابزار برای نصب محور دارند. (ترکیب محدودیتهای محاسباتی و منطقی)

$$(Axle_F + 10 \le Axle_B)$$
 or $(Axle_B + 10 \le Axle_F)$

مثال: برنامهریزی وظایف ...

بازرسی بعد از تمام وظایف انجام میشود و ۳ دقیقه طول میکشد. پس برای هر متغیر به $X+d_X \leq Inspect$ یک محدودیت به شکل $X+d_X \leq Inspect$ اضافه میکنیم.

 $d_X = X$ مدت زمان انجام متغیر \clubsuit

اگر یک شرط وجود داشته باشد که کل اسمبل کردن باید در ۳۰ دقیقه انجام شود، می توان با محدود کردن دامنه ی تمام متغیرها به این شرط رسید.

$$D_i = \{1, 2, 3, ..., 27\}$$

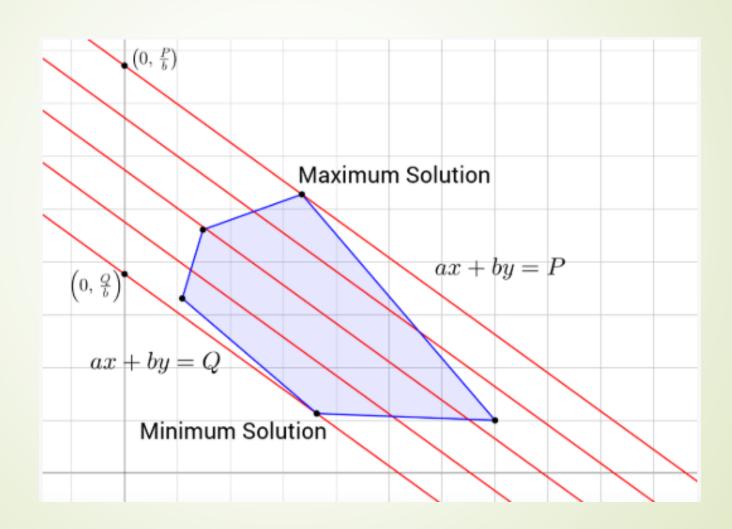
انواع متغيرهاي CSP

- متغیرهای گسسته
- امنههای محدود 🛠
- $O(d^n)$ متغیر، اندازه هر دامنه d: تعداد انتساب های کامل n
 - ❖مثال: ۸ وزیر ، رنگ آمیزی نقشه و ...
 - امنههای نامحدود
- اعداد صحیح، رشتهها و ... مثال: در برنامهریزی وظایف اگر deadline قرار نمیدادیم تعداد نامتناهی زمان شروع برای هر متغیر وجود داشت.
- نیاز به بیان انتزاعی محدودیتها دارند. زیرا امکان بیان صریح تمام حالات ارضا کننده محدودیت وجود ندارد \$ startJob1 + 5 \le StartJob3 مثال:

متغیرهای پیوسته

اگر محدودیتها تنها خطی باشند آنگاه مسئله توسط برنامهریزی خطی (Linear Programming) و در زمان چندجملهای نسبت به تعداد متغیرها قابل حل خواهد بود.

برنامه ریزی خطی (اشاره)

انواع محدوديتها ازنظر تعداد متغيرها

- <unary) باعث محدود شدن مقدار یک متغیر منفرد می شود. <
 - <(SA), SA ≠ green > مثال: ❖
- ❖ دوگانی (binary) محدودیت شامل یک زوج از متغیرها میباشد،
 - <(SA, WA), SA ≠ WA > مثال: *
- محدودیت مرتبه بالاتر(Higher-order) شامل سه یا بیشتر متغیر است.
 - Between(X, Y, Z) است Z_{ϱ} مثال: مقدار Y_{ϱ} مثال: مقدار X_{ϱ}
 - 💠 محدودیت سراسری شامل تعداد دلخواه از متغیرها است.
- * مثال: Alldiff یعنی تمام متغیرهای موجود در محدودیت باید مقادیر متفاوت داشته باشند.

مثال: مسئله رياضيات رمزي

هر کاراکتر بیانگر یک عدد متفاوت است.

- \diamond Variables: $F T U W R O C_1 C_2 C_3$
- * Domains: {0,1,2,3,4,5,6,7,8,9}
- Constraints: Alldiff (F,T,U,W,R,O)

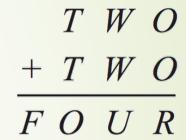
$$\diamond O + O = R + 10 \cdot C_1$$

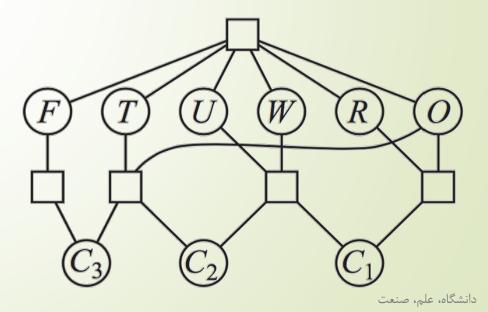
$$*C_1 + W + W = U + 10 \cdot C_2$$

$$C_2 + T + T = O + 10 \cdot C_3$$

$$C_3 = F, T \neq 0, F \neq 0$$

$$(C_1, C_2, C_3) \equiv \{C_{10}, C_{100}, C_{1000}\}$$

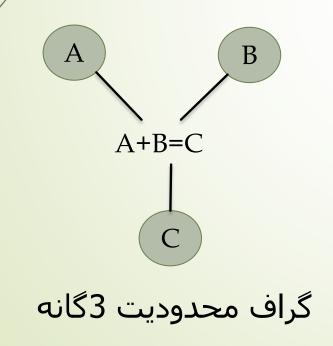
انواع محدوديتها ازنظر اولويت

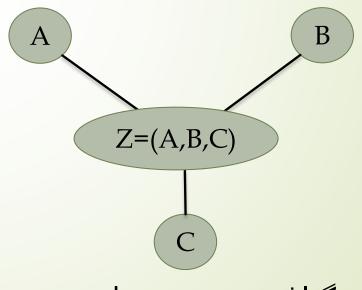
- 💠 محدودیت مطلق: محدودیتهایی که نباید هیچ یک از آنها در راهحل نقض شود.
 - 💠 مثال: یک استاد نمی تواند به طور همزمان در دو کلاس درس دهد.
 - 💠 محدودیت اولویت دار: نشان می دهد کدام راه حل ارجح است.
 - مثال: استاد X کلاسهای صبح را ترجیح میدهد و استاد Y کلاسهای عصر را.
- اگر برنامه ی زمانی داشته باشیم که برای استاد X در عصر کلاس گذاشته شده باشد باز هم یک راه حل خواهد بود اگر چه راه حل بهینه نیست.
- ❖ محدودیتهای اولویت دار می توانند به صورت هزینه هایی بر روی انتساب هر یک از متغیرها کد شوند.
 با این فرمول بندی، CSP را می توان با روشهای بهینه سازی مانند Linear
 حل کرد.
 - ❖ کلاس عصر برای استاد X دو امتیاز منفی داشته باشد در حالی که کلاس صبح یک امتیاز مثبت.

CSP

💠 معرفی متغیرهای کمکی به گونهای که دامنهی آنها برابر با حاصل ضرب کارتزین دامنههای اصلی باشد

💠 تعریف محدودیت ۱۱ تایی اصلی به عنوان محدودیت یگانی روی متغیرهای کمکی

گراف محدودیت باینری

CSP باينري- مثال

برای مثال اگر دامنه متغیرهای B ،A و C بهصورت زیر داده شده باشد

$$D_A = \{0,1\}$$
 $D_B = \{0,1\}$ $D_C = \{0,1,2\}$

💠 متغیر کمکی Z را با دامنهی ضرب کارتزین متغیرهای فوق بهصورت زیر تعریف میکنیم:

$$D_Z = \{(0,0,0), (0,0,1), (0,0,2), (0,1,0), \dots, (1,1,2)\}$$

محدودیت nتایی اصلی را بر روی Z به صورت یک محدودیت یگانی اعمال می کنیم:

$$D_Z = \{1,2,3,4\}$$
 $I \rightarrow (0,0,0)$ $II \rightarrow (0,1,1)$ $III \rightarrow (1,0,1)$ $IV \rightarrow (1,1,2)$

❖ آنگاه محدودیتهای باینری را میان زوج متغیرهای {A,Z}، {B,Z} و {C,Z} اعمال می کنیم:

حال میتوان انتشار محدودیت را به شکل ساده ای انجام داد.

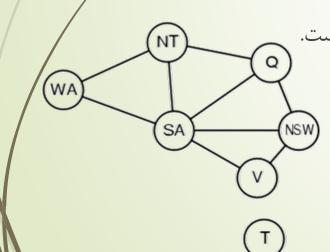
انتشار محدودیت: استنتاج در CSPها

پایهی استنتاج برای CSP ها: سازگاری محلی

- 💠 در جستجوی فضای حالت، یک الگوریتم تنها یک کار می تواند انجام دهد: جستجو
 - ❖ اما در CSPها یک انتخاب برای انجام وجود دارد: جستجو یا انتشار محدودیت
 - ❖ جستجو: از مقادیر ممکن برای انتساب متغیر یکی را انتخاب کند.
- ❖ انتشار محدودیت: با استفاده از محدودیتها تعداد مقادیر قانونی برای یک متغیر کم میشود که به نوبهی خود میتواند مقادیر قانونی برای متغیرهای دیگر را نیز کاهش دهد و ...
 - این دو اقدام میتواند در هم تنیده باشند یا انتشار محدودیت مقدمه ای بر جستجو باشد
 - انجام انتشار محدودیت، مساله به طور کامل حل میشود و نیازی به جستجو نیست.

(local consistency) سازگاری محلی *

- ❖ فرایند اجرای سازگاری محلی در هر بخش از گراف محدودیت باینری (هر گره یک متغیر و هر یال محدودیتی باینری بین دو متغیر)، باعث میشود مقادیر ناسازگار در سراسر گراف زدوده شود.
 - انواع سازگاری محلی: سازگاری نود، سازگاری کمان، ...

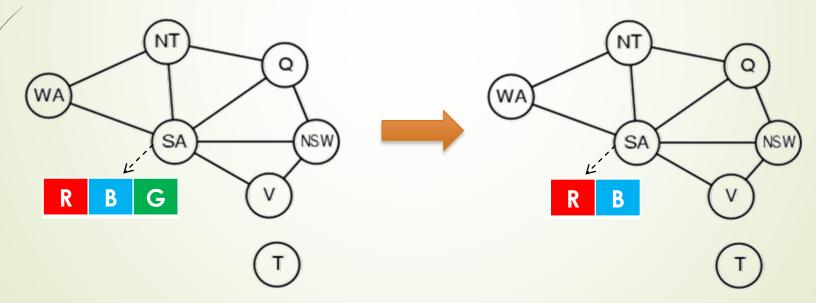

سازگاری نود (Node-consistency)

💠 یک متغیر سازگار نود است اگر تمام مقادیر در دامنهی متغیر با محدودیتهای یگانی متغیر سازگار باشد.

❖ برای مثال اگر در نوعی مسئله رنگ آمیزی نقشه، SA رنگ سبز را قبول نکند، می توان ساز گاری نود را با حذف رنگ سبز از دامنه آن برقرار ساخت.

 D_{SA} ={red, blue, green}, $SA\neq$ green $\rightarrow D_{SA}$ ={red, blue}

اگر همه نودهای گراف سازگار باشند، گراف را سازگارنود مینامیم

سازگاری کمان (Arc-consistency)

ارضا کند. کمان است اگر هر مقدار در دامنهی آن محدودیتهای دوتایی متغیر را ارضا کند.

 D_i فعلی فعلی فعلی X_i به مقدار دو دامنه به متغیر دیگر X_j سازگار کمان است اگر برای هر مقدار در دامنه فعلی فعلی X_i به معداری در دامنه وجود داشته باشد که محدودیت باینری روی کمان X_i را ارضا کند.

رابطه دو طرفه نیست!

آیا X نسبت به Y سازگار یال است؟

خیر باید دامنه X را به $\{0,1,2,3\}$ تبدیل کنیم.

آیا Y نسبت به X سازگار است؟

خير بايد دامنه Y را به {0,1,4,9} تبديل كنيم.

$$Y=X^2$$
 محدودیت: \bullet

الگوریتم سازگاری کمان

برای هر کمان (X_i, X_j) در صف آن را از صف خارج کن X_i را نسبت به X_j سازگار کن X_i

ا ا کر دامنه D_i بدون تغییر ماند آنگاه ادامه بده D_i

رگردان "false" برگردان $|D_i|=0$ برگردان

را به صورت زیر به صف اضافه کن X_i به جز X_i را به صورت زیر به صف اضافه کن (X_k, X_i)

❖ چرا «بهجز _j »؟

اگر X_i نسبت به X_i سازگار باشد، آیا ممکن در اثر اعمال سازگاری معکوس و کم شدن از دامنه X_i ، سازگاری X_i نسبت به X_i نقض شود؟

حذف یک مقدار از یک دامنه ممکن است باعث

ناسازگاریهای دیگری در همسایهها (نسبت به

گره جاری) شود. بنابراین ما باید رویه را تا زمانی

که همه چیز سازگار شود انجام دهیم.

- ن ا CSP اصلی خواهد بود که صف خالی شد CSP حاصل همارز با CSP اصلی خواهد بود
- اه دامنههای کوچکتر منجر به جستجوی سریعتر میشود. په راه حل هر دو یکسان است اما متغیرهای با دامنههای کوچکتر منجر به جستجوی سریعتر میشود.

الگوریتم سازگاری کمان AC-3

function AC-3(csp) returns false if an inconsistency is found and true otherwise inputs: csp, a binary CSP with components (X, D, C) local variables: queue, a queue of arcs, initially all the arcs in csp while queue is not empty do

```
while queue is not empty do (X_i, X_j) \leftarrow \text{REMOVE-FIRST}(\text{queue}) if \text{REVISE}(\text{csp}, X_i, X_j) then if size of D_i = 0 then return false for each X_k in X_i.NEIGHBORS - \{X_j\} do add (X_k, X_i) to queue return true
```

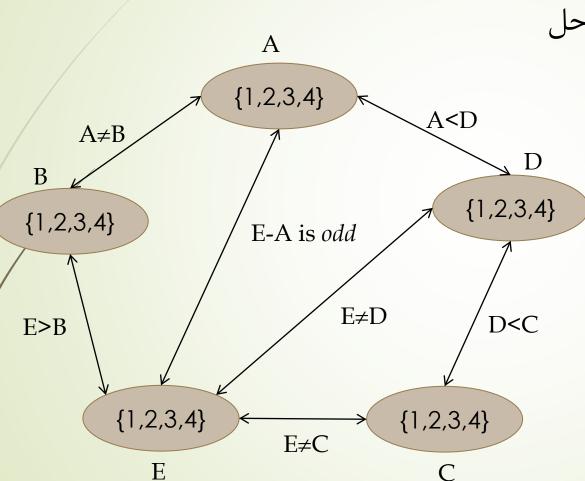
function REVISE(csp, X_i, X_j) returns true iff we revise the domain of X_i $revised \leftarrow false$ for each x in D_i do
if no value y in D_j allows (x,y) to satisfy the constraint between X_i and X_j then delete x from D_i $revised \leftarrow true$

eturn *revised*

پیچیدگی الگوریتم AC-3

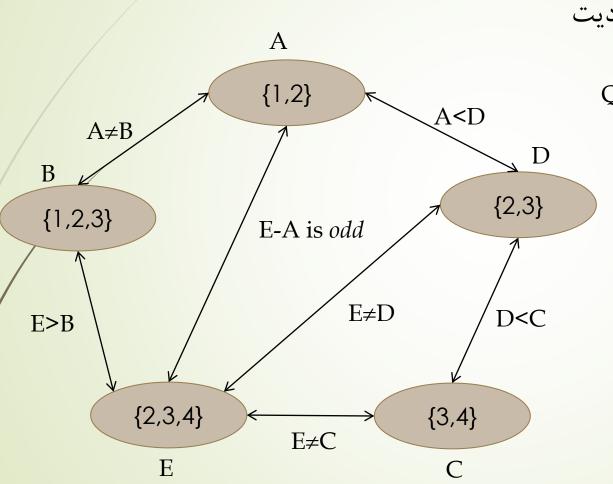
- نیک CSP با شرایط زیر درنظر بگیرید 💠
 - * تعداد متغيرها: n
 - ♦ حداكثر سايز هر متغير: d
 - ❖ تعداد محدودیتهای دوتایی: C
- . تنها d بار می تواند در صف قرار گیرد (X_i, X_k) تنها \star
 - خ زیرا X_k حداکثر d مقدار برای حذف دارد.
- (به ازای هر متغیر در مبدا یک متغیر در مقصد داریم؟) (به ازای هر متغیر در مبدا یک متغیر در مقصد داریم؟)
 - $O(cd^3)$

مثال- سازگاری کمان

گراف محدودیت زیر را در نظر بگیرید و مراحل الگوریتم AC-3 را بر روی آن نشان دهید

مثال- سازگاری کمان ...

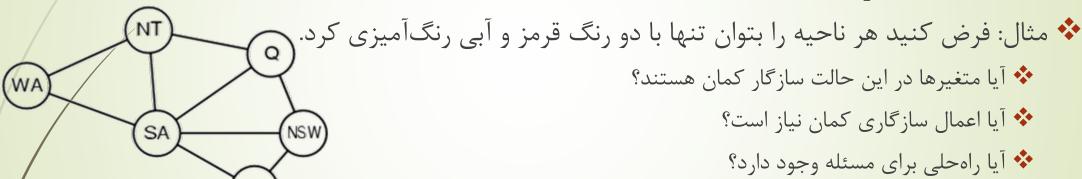

صف اولیه مجموعه تمامی کمانهای گراف محدودیت است.

خلاصهای از مراحل انجام شده توسط الگوریتم: نمایش مقادیر حذف شده با بررسی هر کمان

سازگاری کمان در مسئله رنگ آمیزی نقشه

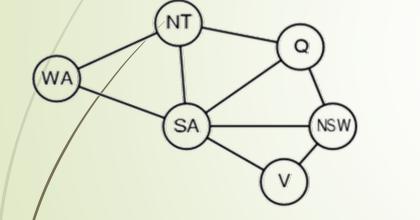
در مورد یک مسئله رنگآمیزی برای یک نقشه دلخواه، تمامی زوج متغیرها سازگار کمان هستند اگر $|D_i| \ge 1$ برای هر $|D_i| \ge 1$ برای هر نگرار باشد.

لتیجه: در برخی مسائل، سازگاری کمان برای استنتاج
 کمکی به تسریع حل مساله نمی کند و ما نیاز به مفهومی قوی تر از سازگاری داریم.

سازگاری مسیر (Path-consistency)

مجموعهی دو متغیره $\{X_i, X_j\}$ نسبت به متغیر سوم X_m سازگار مسیر است اگر برای هر انتساب X_i, X_j نسبت به متغیر سوم X_i, X_j دا ارضا می کند، یک انتساب برای X_i, X_j وجود داشته باشد که محدودیتهای روی $\{X_i, X_m\}$ و $\{X_i, X_m\}$ را ارضا کند.

اعمال سازگاری مسیر در مورد رنگ آمیزی نقشه با دو رنگ

• ۱۸۲ نسبت به SA,WA} نسبت به ۱۹۶۰ نسبت

انتسابهای سازگار به $\{SA,WA\}$ به صورت زیر است:

{SA=red, WA=blue} یا {SA=blue, WA=red}

در این صورت $\{T=\}$ خواهد بود و هیچ راه حلی برای مسئله وجود ندارد.

سازگاری مرتبه ۱۸م (k-consistency)

نام کی که کاری سازگاری مرتبهٔ k است اگر برای هر مجموعهٔ k عضوی از متغیرها و برای هر انتساب سازگار به آنها، همیشه یک مقدار سازگار یافت شود که بتوان به متغیر kام انتساب داد.

- ❖ سازگاری مرتبهٔ ۱ = سازگاری گره
- ❖ سازگاری مرتبهٔ ۲ = سازگاری کمان
- ❖ سازگاری مرتبهٔ ۳ = سازگاری مسیر

سازگاری قوی مرتبه (Strongly k-consistent) k

- یک CSP قویاً k سازگار است اگر دارای سازگاری مرتبهٔ k، مرتبهٔ k-1، مرتبهٔ k-1، تا سازگار مرتبهٔ ۱ نیز باشد.
- دارای CSP با n گره هر کدام حداکثر با d مقدار داشته باشیم و این cSP دارای سازگاری قوی مرتبهٔ n است.
- مطمئن که مقدار سازگار را برای X_1 انتخاب می کنیم. از آنجا که گراف دارای سازگاری مرتبهٔ ۲ است، مطمئن هستیم که می توان مقداری سازگار یافت که بتوان به X_2 اختصاص داد و به ترتیب، می توان مقادیر سازگاری برای بقیه متغیرها را یافت.
 - 💠 مى توان اين مسأله را بدون انجام عقب گرد، حل كرد.
 - پیدا می شود. $O(n^2d)$ پیدا می شود. \diamond
 - n: انتساب مقدار به هر یک از گره های n گانه
 - 💠 d: تست d مقدار برای یافتن مقدار ممکن به هر گره
 - n؛ تست سازگاری (ارضاء محدودیت) با حداکثر n همسایه هنگام ارزیابی امکان پذیر بودن انتساب هر مقدار به هر گره

كدام سطح سازگاري؟

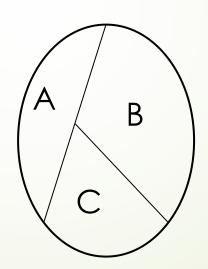
هر الگوریتم برای برقرای سازگاری مرتبه k در بدترین حالت از نظر زمان و حافظه نمایی است.

❖ میبایست توازنی (trade off) میان زمان مورد نیاز برای برقراری سازگاری ام و مقدار حذفیات از فضای جستجو برقرار کرد.

* در عمل معمولا سازگاری ۲ انجام میشود و کمتر از سازگاری ۳ استفاده میشود.

تست

مسئله ارضای محدودیت رنگ کردن نقشه زیر را در نظر بگیرید. فرض کنید میخواهیم این نقشه را با تنها یک رنگ، رنگ آمیزی کنیم (شهرهای مجاور نباید همرنگ باشند). با این فرض، گراف محدودیت این مسئله به ازای چه مقادیری از k-consistency دارای خاصیت k-consistency است؟

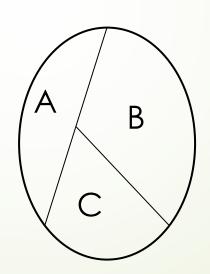

$$k=0$$
 فقط (۱

$$k=2$$
 , $k=1$ (τ

$$k=3, k=1$$
 (*

مسئله ارضای محدودیت رنگ کردن نقشه زیر را در نظر بگیرید. فرض کنید میخواهیم این نقشه را با تنها یک رنگ، رنگ آمیزی کنیم (شهرهای مجاور نباید همرنگ باشند). با این فرض، گراف محدودیت این مسئله به ازای چه مقادیری از k-consistency دارای خاصیت k-consistency است؟

- ۱) فقط (۱
- x=1 فقط (٢
- k=2, k=1 (m)
- k=3, k=1 (* \checkmark

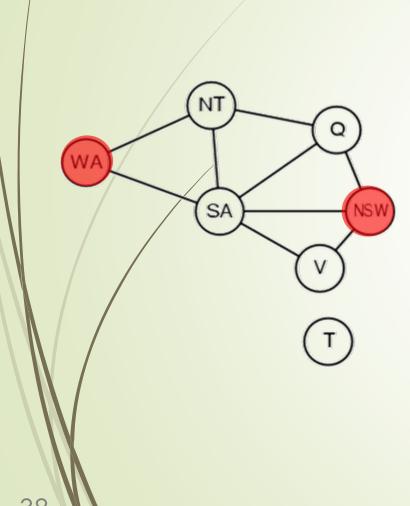

برخورد با محدوديتهاي ويژه

۱- محدودیت Alldiff: تمامی متغیرها باید دارای مقادیر متفاوتی باشند.

- 💠 یک شکل ساده از کشف ناسازگاری برای این محدودیت
- است برای انتساب موجود باشد دیگر m < m مقدار که m < m است برای انتساب موجود باشد دیگر این محدودیت نمی تواند برآورده شود.
 - * یک الگوریتم ساده برای اعمال محدودیت
- ❖ در ابتدا تمام متغیرهایی که دارای دامنهٔ واحد میباشند را حذف و مقدار مربوط به دامنهی آنها را نیز از دامنهی سایر متغیرها حذف میکنیم.
 - 💠 این کار را برای تمام متغیرهای تک مقداره تکرار میکنیم.
- ♦ اگر در پایان دامنهی یک متغیر تهی شود یا تعداد متغیر بیشتر از تعداد مقادیر دامنه باقی مانده (برای تمام متغیرها) باشد، ناسازگاری در مسأله تشخیص داده خواهد شد.

برخورد با محدودیتهای ویژه ...

۱- محدودیت Alldiff: تمامی متغیرها باید دارای مقادیر متفاوتی باشند.

💠 مثال: رنگ آمیزی نقشه

💠 فرض کنید انتساب زیر صورت گرفته است

{WA=red, NSW=red}

💠 محدودیت سراسری زیر را داریم

Alldiff(SA, NT, Q)

بعد از اعمال AC-3 دامنه متغیرها بهصورت زیر خواهد شد

{green, blue}

❖ سه متغیر و دو رنگ داریم پس محدودیت Alldiff ناسازگار می شود.

برخورد با محدودیتهای ویژه ...

۳- محدودیت حدود (Bounds): در مسائلی که نمی توان دامنه ی هر متغیر را به صورت مجموعه ای از اعداد صحیح نشان داد، از حدود بالا و پایین برای نمایش استفاده می کنند و انتشار محدودیت حدود را به کار می برند.

- مثال برنامهریزی خطوط هوایی (ظرفیت هواپیما)
- دو پرواز F_1 و جود دارد که هر کدام بهترتیب ظرفیت ۱۶۵ و ۳۸۵ را دارند. lacktriangle
- است. $D_2 = [0,385]$ و $D_1 = [0,165]$ است. \bullet
 - انفر شود. محموع تعداد مسافران هر دو پرواز ۴۲۰ نفر شود.
- محدودیت حدود: دامنهها به D_1 =[35,165] و D_2 =[255,385] بدیل میشوند.

جستجوی افزایشی **در CSPها**

برای حل بسیاری از مسائل CSP علاوه بر استنتاج نیاز به جستجو نیز وجود دارد. جستجو: افزایشی (انتساب جزئی مقادیر به متغیرها و جلو رفتن و در صورت بن بست، انجام عقبگرد) جستجو: کامل (انتساب مقدار به همه متغیرها و ارزیابی و تغییر هر مجموعه انتساب (جستجوی محلی)) در این بخش، جستجوی افزایشی بررسی می شود

41

فرمولبندي افزایشي CSPها

- انتسابهای جزئی سازگار 💠 حالات: مجموعهی تمامی انتسابهای جزئی
- انتساب تهی حالت اولیه: تمام متغیرها بدون مقدار، یعنی انتساب تهی
- ❖ اقدامها: انتساب مقدار به یکی از متغیرهایی که مقدار ندارد به طوری که با مقادیر متغیرهای قبلی ناساز گار نباشد.
 - 💠 در صورت عدم وجود انتسابهای مجاز شکست میخورد.
 - ❖ آزمون هدف: آیا انتساب فعلی کامل است؟
- ❖ چون عملیات به گونهای انجام می شود که هر انتساب سازگار باشد در این آزمون تنها بررسی می شود که تمام متغیرها مقداردهی شده اند یا خیر.
 - * هزینه مسیر: هزینه یکسان برای تمام مراحل (هزینه اهمیت ندارد)

استفاده از الگوریتمهای جستجوی استاندارد

- برای تمام مسائل CSP این روش قابل استفاده است.
- d متغیر و سایز دامنه CSP با n متغیر و سایز دامنه \bullet
 - ❖ هر پاسخ در عمق n و با n متغیر ظاهر می شود.
 - ... و (n-1)d و ... \bullet در سطح یک فاکتور انشعاب برابر است با nd در سطح دو
 - $n!d^n$ بنابراین تعداد برگهای درخت جستجو برابر است با

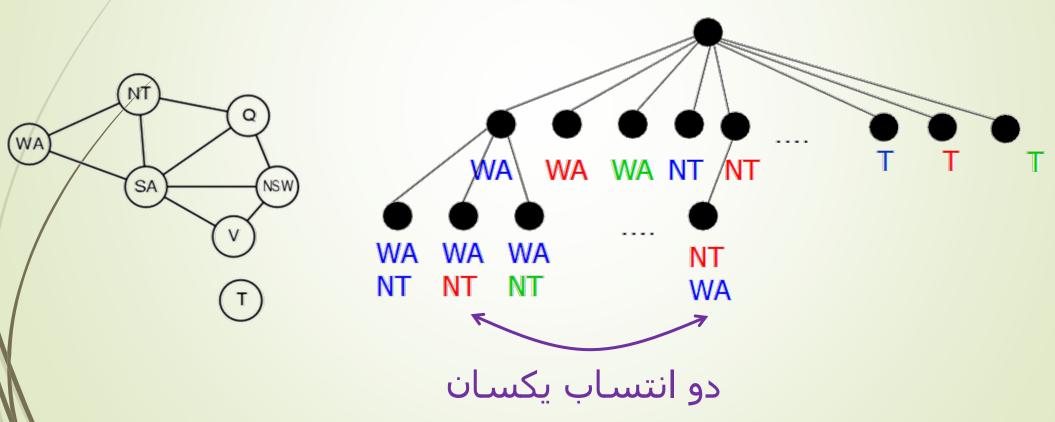
$$(nd) * [(n-1)d] * [(n-2)d] * ... d = n!d^n$$

با اینوجود تنها d^n انتساب کامل وجود دارد. $ilde{\diamondsuit}$

بهبود روش قبل با خاصیت جابهجایی CSPها

❖ یک مسئله دارای خاصیت جابه جایی (Commutativity) است اگر ترتیب اِعمال هر مجموعه از اقدامات هیچ تأثیری بر روی نتیجه ایجاد کند.

❖ مستقل از ترتیب انتساب مقادیر به متغیرها، به انتسابهای جزئی یکسانی خواهیم رسید.

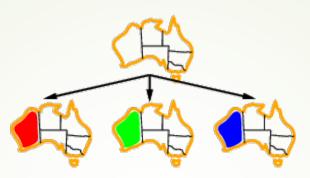

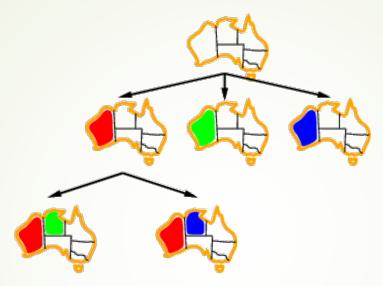
جستجوی عقب گرد (Backtracking)

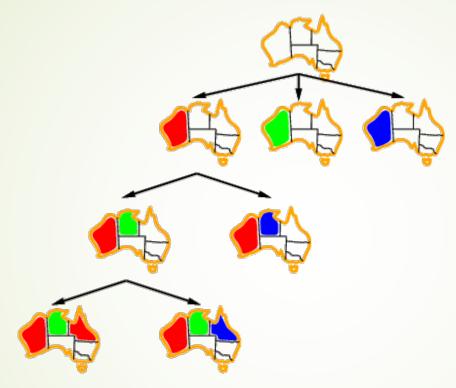
❖ جستجوی عقب گرد، جستجوی اول عمقی است که در هر زمان برای یک متغیر مقداری در نظر گرفته میشود و اگر هیچ مقدار مجازی برای انتساب به یک متغیر باقی نمانده باشد به عقب برمی گردد.

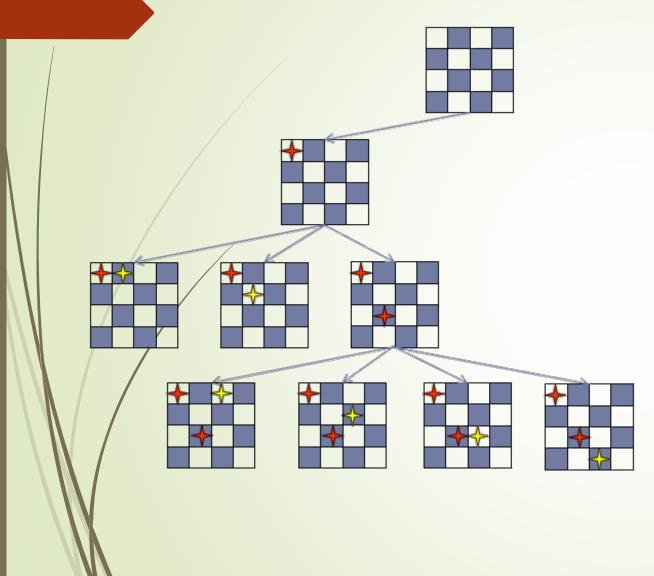
- 💠 یک متغیر بدون انتساب را انتخاب کن
- * تمام مقادیر دامنه آن متغیر را به نوبت امتحان کن
- ♦ اگر مقداری سازگار با مقادیر انتسابیافته قبلی پیدا کردی به آن متغیر انتساب بده در غیر این صورت به عقب برگرد
 - dⁿ ?تعداد برگها ♦
 - 💠 هرس زيردرختها

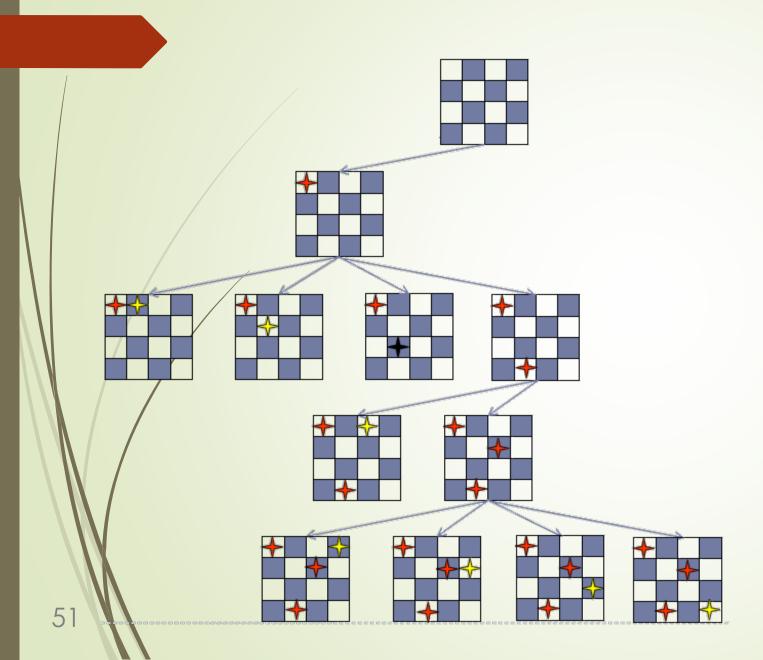

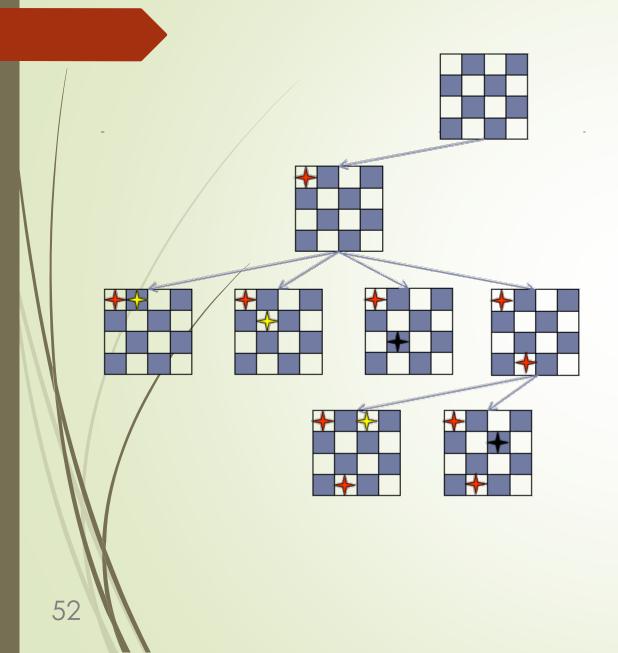

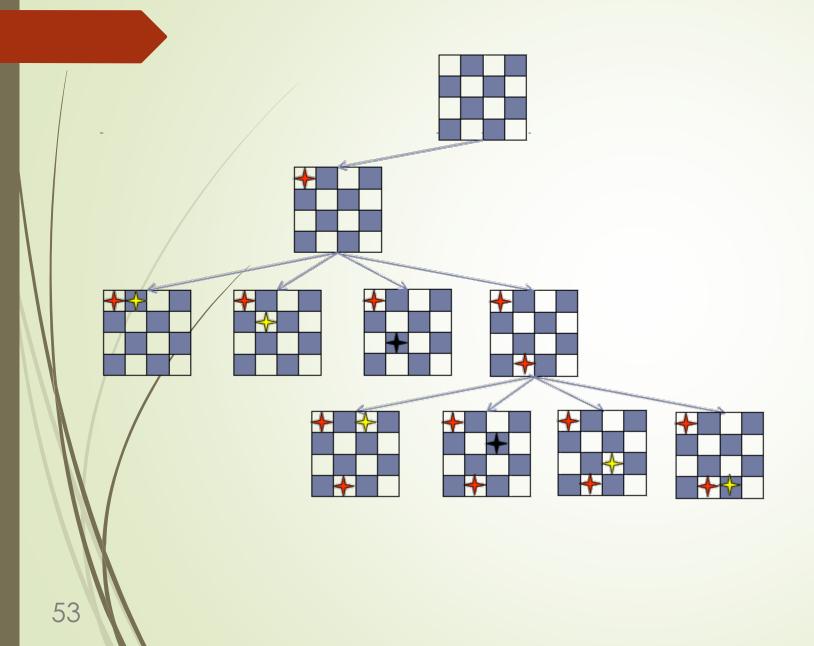

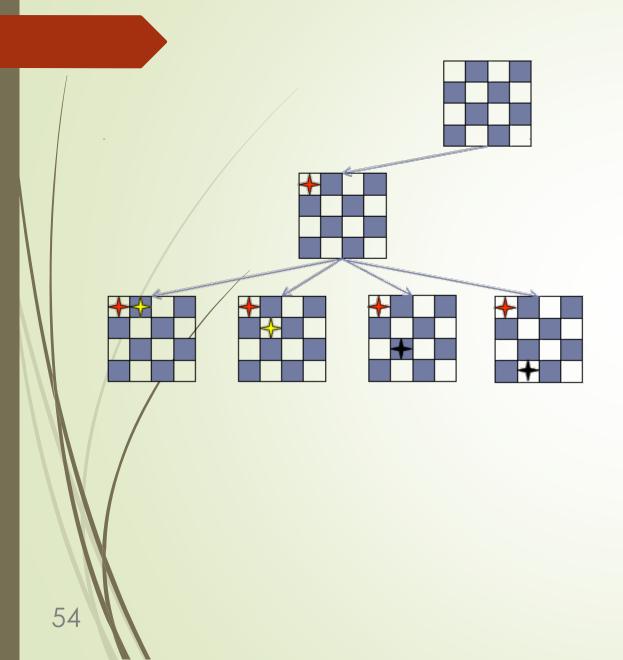

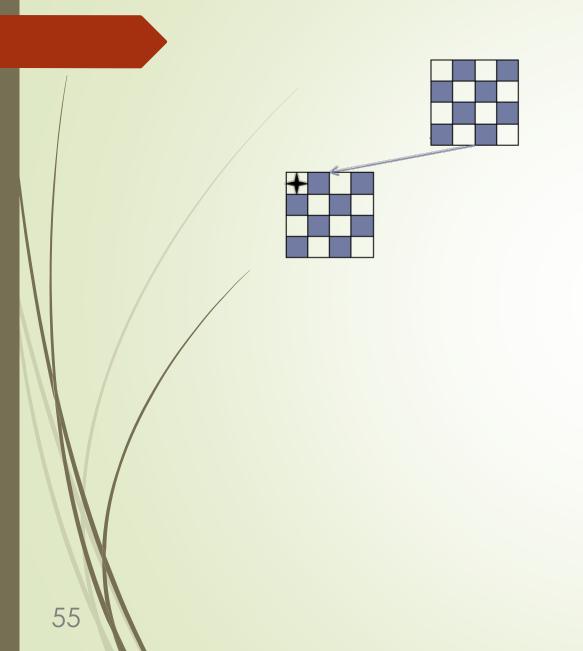

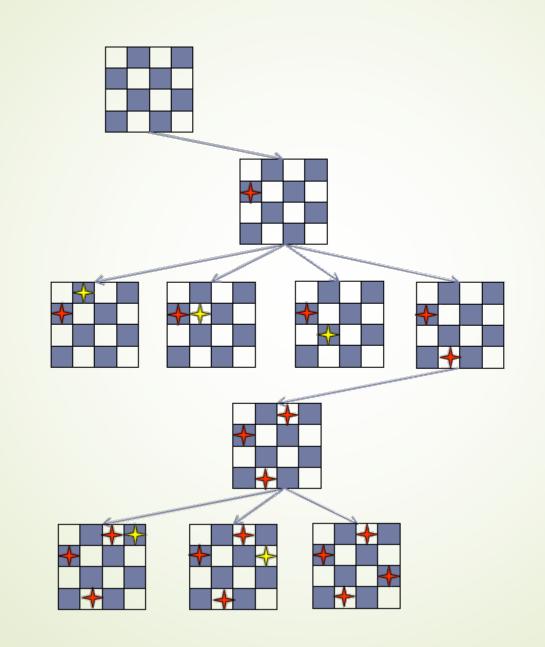

الگوريتم جستجوي عقب گرد

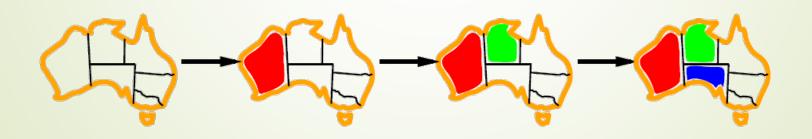
```
function BACKTRACKING-SEARCH(csp) returns a solution, or failure
  return BACKTRACK(\{\}, csp)
function BACKTRACK(assignment, csp) returns a solution, or failure
  if assignment is complete then return assignment
  var \leftarrow Select-Unassigned-Variable(csp)
  for each value in Order-Domain-Values (var, assignment, csp) do
     if value is consistent with assignment then
         add \{var = value\} to assignment
         inferences \leftarrow Inference(csp, var, value)
         if inferences \neq failure then
            add inferences to assignment
            result \leftarrow BACKTRACK(assignment, csp)
           if result \neq failure then
              return result
     remove \{var = value\} and inferences from assignment
  return failure
```

بهبود کارایی جستجوی عقبگرد

- ❖ جستجوی عقب گرد یک الگوریتم ناآگاهانه است و برای مسائل بزرگ کارآمد نیست.
- ❖ با پاسخ به سوالات زیر می توان به توابع هیوریستیک همهمنظورهای دست یافت که به جستجوی عقب گرد
 کمک می کنند.
 - ۱- در مرحلهی بعد، کدام متغیر باید مقداردهی شود؟ (SELECT-UNASSIGNED-VARIABLE)
 - ۲- مقادیر متغیر انتخابی باید به چه ترتیبی امتحان شوند؟ (ORDER-DOMAIN-VALUES)
 - ۳- چه استنتاجهایی باید در هر گام در جستجو انجام شود؟ (INFERENCE)
 - ۴- آیا می توان شکستهای حتمی را زودتر تشخیص داد؟
- ❖فرض کنید در عقبگرد در مسأله ۸- وزیر، ۶ وزیر اول به گونهای قرار گرفتهاند که قرار دادن هشتمین وزیر را غیر ممکن میسازند. عقبگرد تمام مکانهای ممکن برای وزیر هفتم را چک میکند، اگرچه مسأله غیر قابل حل است.

هیوریستیک MRV "متغیر با کمترین مقدار باقیمانده"

- انتخاب:MRV (Minimum Remaining Value) هیوریستیک متغیری با کم ترین تعداد مقادیر مجاز
 - 💠 نامهای دیگر: "متغیر با بیشترین محدودیت" یا "اول شکست"
- ❖ هرس درخت جستجو: متغیری که بیشترین احتمال شکست در مسیر را دارد اول برمی گزیند و بدین وسیله درخت جستجو هرس می شود.
- \star کشف سریع شکست: اگر در جریان کار متغیر x بدون مقدار مجاز باقی ماند MRV متغیر x را برمی گزیند و فورا شکست در جستجو تشخیص داده خواهد شد.

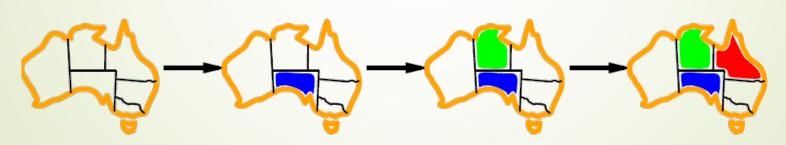
هیوریستیک درجه (degree)

♦ اولین ناحیه برای رنگ آمیزی نقشه کدام باشد بهتر است؟ آیا هیوریستیک MRV در انتخاب آن به ما کمک می کند؟

❖ هیوریستیک درجه: انتخاب متغیری که در تعداد بیشتری از محدودیتهای متغیرهای بدون انتساب نقش دارد

* کاربرد: گرهگشایی برای MRV زمانی که تعداد مقادیر مجاز برای چندین متغیر یکسان باشد

💠 منجر به کاهش ضریب انشعاب در متغیرهای بعدی میشود.

هیوریستیک /CV "مقدار با حداقل محدودیت"

- نتخاب: LCV (Least Constraining Value) هیوریستیک \star هیوریستیک مقداری را انتخاب دون انتساب ایجاد کند.
- این هیوریستیک سعی میکند بیشترین قابلیت انعطاف را برای انتسابهای بعدی متغیرها فراهم آورد. به این ترتیب امکان رسیدن به یک انتساب نامعتبر را کم میکند و درنتیجه احتمال عقب گرد کردن را کمتر میکند و درنتیجه سریعتر به جواب میرسیم.
 - المحلها برای زمانی که فقط به دنبال یک راهحل هستیم نه تمام راهحلها

Allows 1 value for SA

Allows 0 values for SA

جایگاه استنتاج (inference) در مسائل CSP

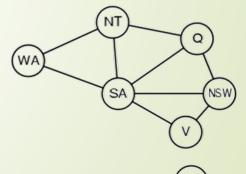
- استنتاج بهعنوان یک مرحلهی پیش پردازش
 - AC-3 الگوريتم سازگاري يال ♣
- ❖ حذف مقادیر از دامنههای تمام متغیرها تا آنجا که تمام زوج متغیرها سازگار کمان شوند.
 - استنتاج در خلال جستجو
 - (Forward checking) وارسی روبه جلو
- ❖ هنگام انتخاب یک مقدار برای یک متغیر، کاهشهای جدید دامنه بر روی متغیرهای بدون انتساب همسایه را استنتاج می کند.

 \star هرگاه یک مقدار به متغیر X انتساب داده شد وارسی پیشرو سازگاری یال را بر روی آن اجرا می کند.

برای هر متغیر انتسابنیافته ی Y که توسط یک محدودیت با X در ارتباط است، هر مقدار ناسازگار با مقدار انتخاب شده برای X را از دامنه ی Y حذف می کند.

💠 زمانی که یک متغیر هیچ مقدار مجاز باقیماندهای نداشته باشد، جستجو پایان می یابد.

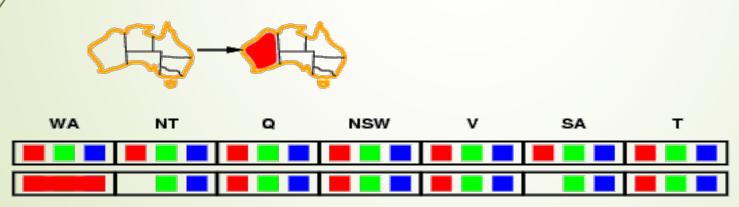

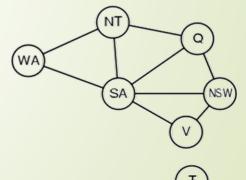

 $^{\diamond}$ هرگاه یک مقدار به متغیر X انتساب داده شد وارسی پیشرو سازگاری یال را بر روی آن اجرا می کند.

برای هر متغیر انتسابنیافته ی Y که توسط یک محدودیت با X در ارتباط است، هر مقدار ناسازگار با مقدار انتخاب شده برای X را از دامنه ی Y حذف می کند.

💠 زمانی که یک متغیر هیچ مقدار مجاز باقیماندهای نداشته باشد، جستجو پایان می یابد.

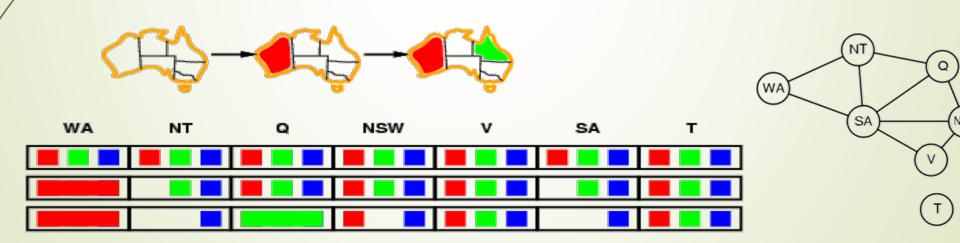

 \star هرگاه یک مقدار به متغیر X انتساب داده شد وارسی پیشرو سازگاری یال را بر روی آن اجرا می کند.

برای هر متغیر انتسابنیافته Y که توسط یک محدودیت با X در ارتباط است، هر مقدار ناسازگار با مقدار انتخاب شده برای X را از دامنه Y حذف می کند.

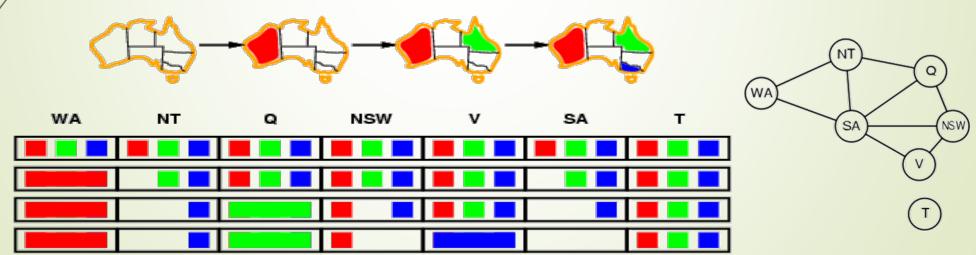
💠 زمانی که یک متغیر هیچ مقدار مجاز باقیماندهای نداشته باشد، جستجو پایان می یابد.

وارسی پیشرو سازگاری یال را بر روی آن X انتساب داده شد وارسی پیشرو سازگاری یال را بر روی آن اجرا می کند.

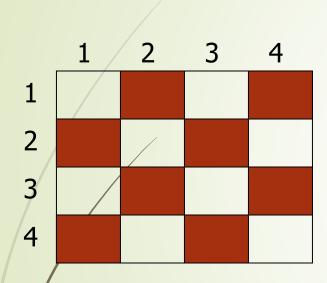
برای هر متغیر انتسابنیافته ی Y که توسط یک محدودیت با X در ارتباط است، هر مقدار ناسازگار با مقدار انتخاب شده برای X را از دامنه ی Y حذف می کند.

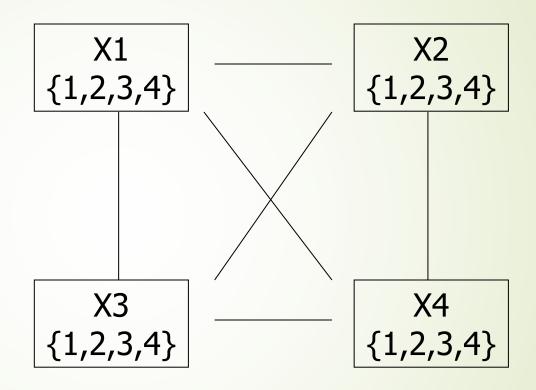
💠 زمانی که یک متغیر هیچ مقدار مجاز باقیماندهای نداشته باشد، جستجو پایان مییابد.

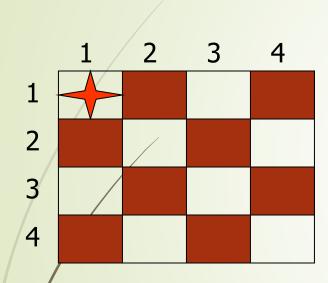

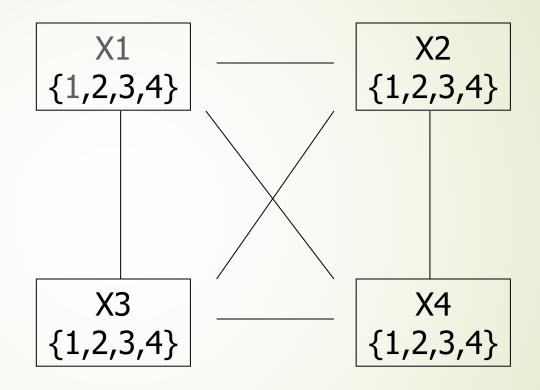
وارسى روبهجلو ...

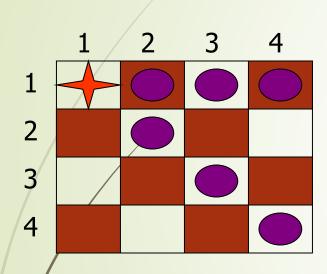
- ❖ وارسی روبه جلو راجع به انتخاب متغیر بعدی برای مقداردهی یا انتخاب مقدار برای متغیر نظری نمی دهد.
 نظری نمی دهد، فقط می تواند وقوع تضاد در آینده را تشخیص دهد.
- در واقع بعد از هر مقداردهی به یک متغیر، وارسی روبهجلو را انجام میدهیم تا بررسی کنیم مقداردهی اخیر منجر به بنبست در آینده میشود یا خیر.
 - برای بسیاری مسائل ترکیب MRV و وارسی روبه جلو کارآمدتر خواهد بود.
 - بیاز دارد. MRV وارسی روبه جلو یک راه کارآمد برای محاسبه افزایشی اطلاعاتی است که MRV نیاز دارد.

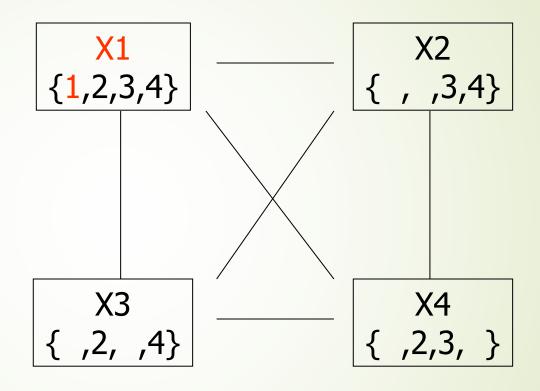

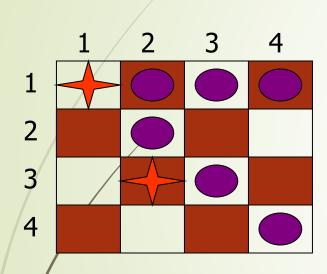

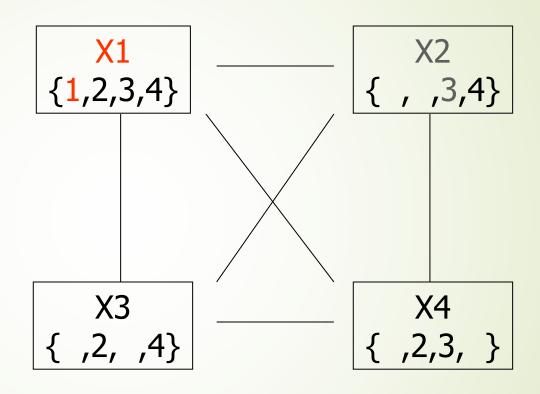

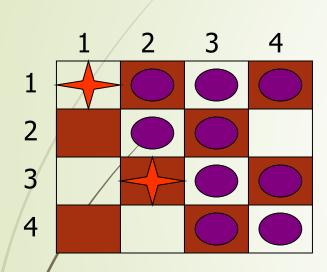

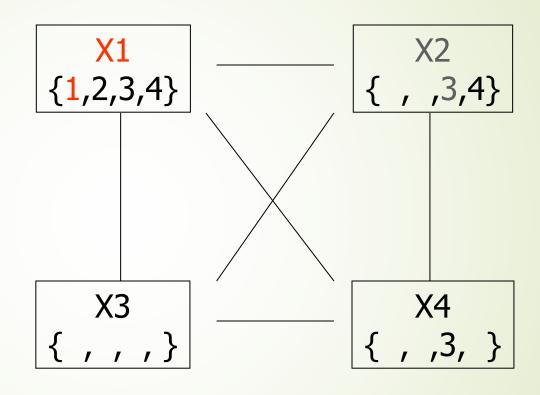

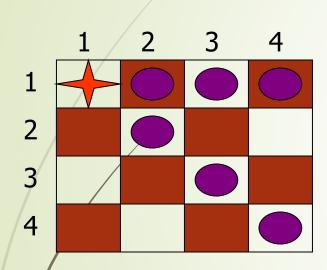

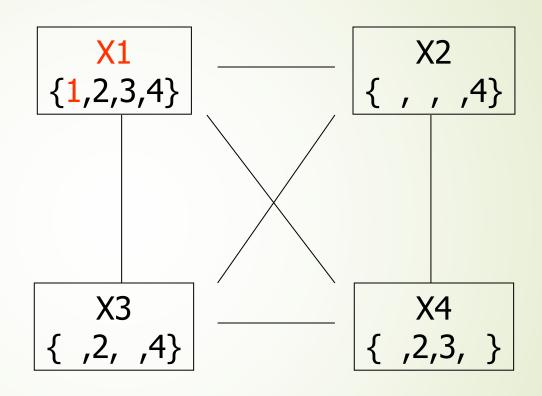

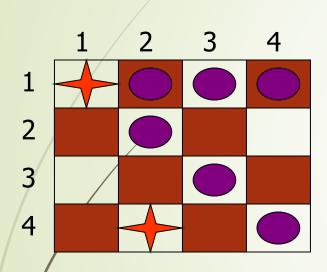

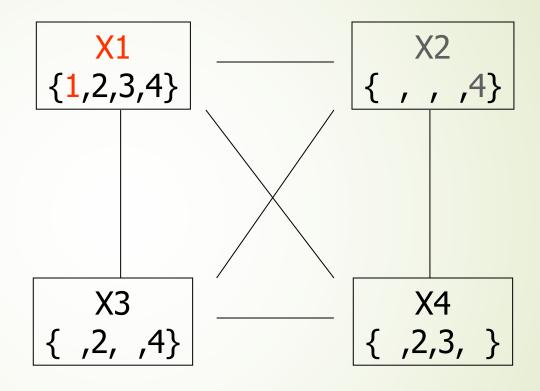

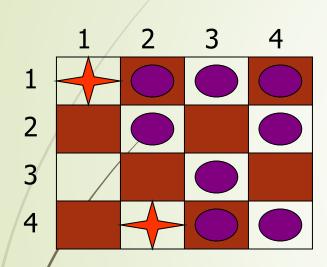

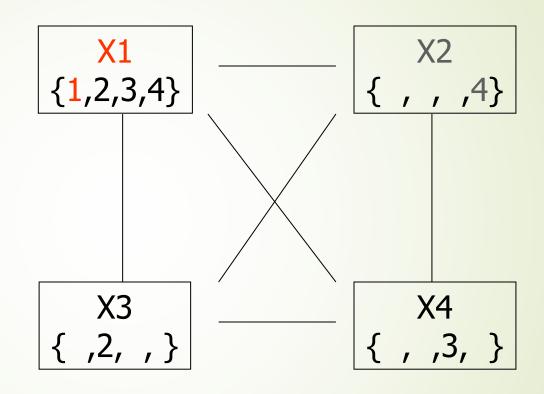

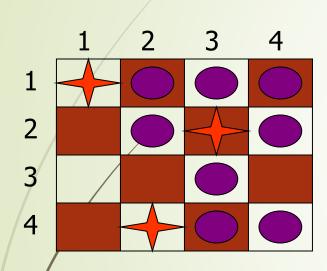

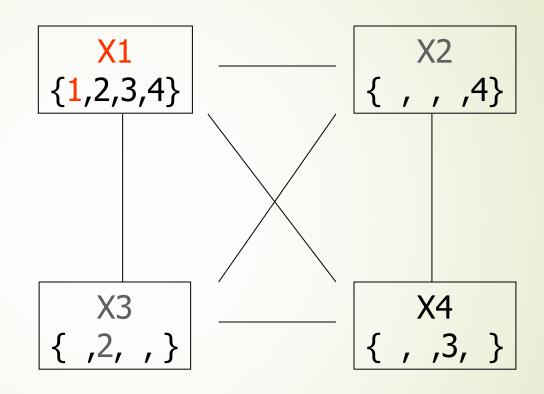

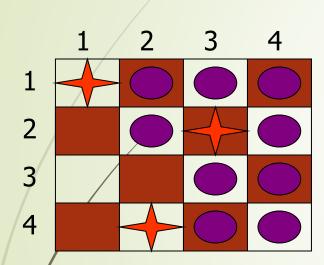

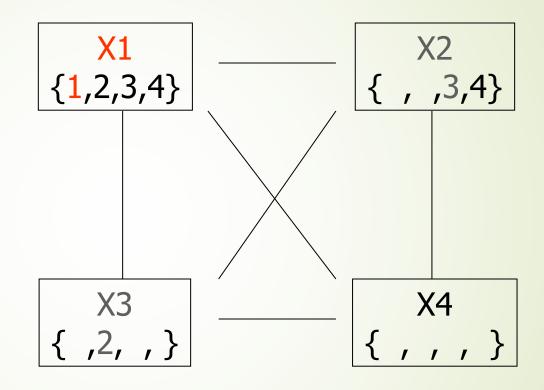

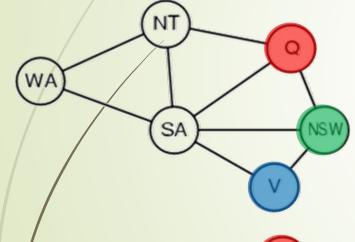
عقب گرد ساده

♦ در الگوریتم BACKTRACKING-SEARCH هنگامی که یکی از شاخهها با شکست در جستجو مواجه میشود، الگوریتم به متغیر قبلی باز می گردد و مقداری جدید برای آن در نظر می گیرد.

مثال: فرض کنید ترتیب رنگ ناحیهها بهصورت زیر باشد Q=red, NSW=green, V=blue, T=red و فرض کنید متغیر بعدی برای مقداردهی SA باشد.

چه مقداری را می توان برای SA بر گزید؟ هیچ مقداری موجود نیست.

متغیری که به آن برگشت انجام میشود کدام است؟ T آیا انتخاب این متغیر برای برگشت کمکی میکند؟ خیر

پرش رو به عقب

یک روش عقب گرد هوشمندانه تر آن است که تمام مسیر را تا رسیدن به مجموعهای از متغیرها که باعث شکست شدهاند (مجموعه تناقض)، به عقب باز گردیم.

 \star مجموعه تناقض (Conflict set) برای متغیر x عبارت است از مجموعهای از متغیرهایی که قبلاً مقداردهی شدهاند و به واسطهٔ یک محدودیت با x در ارتباطند.

(Back jumping) ووش پرش رو به عقب *

💠 قبل از مقداردهی به یک متغیر: "مجموعه تناقض" را برای آن متغیر محاسبه و ذخیره کن

♦ اگر تمام مقادیر متغیر فعلی X با انتسابهای قبلی ناسازگار باشد: مسیر پیمودهشده را تا رسیدن به آخرین متغیری که در مجموعهٔ تناقض مقداردهی شده است، به عقب برو و مقدار دیگری از آن متغیر را بررسی کن.

پرش رو به عقب ...

نید مثال: ترتیب رنگ ناحیهها را مانند مثال قبل فرض کنید و ced, NSW=green, V=blue, T=red

مجموعه تناقض را قبل از مقداردهی هر متغیر ذکر میکنیم

$$Conf(Q)=\{\}$$

 $Conf(NSW) = \{Q\}$

 $Conf(V)={NSW}$

 $Conf(T)={}$

 $Conf(SA) = \{Q, NSW, V\}$

مقدار سازگاری برای SA وجود ندارد پس به متغیر V برمی گردیم.

WA

SA

پرش رو به عقب ...

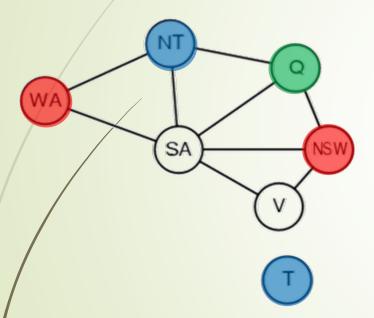
برش رو به عقب هنگامی رخ میدهد که هر مقدار متعلق به دامنه با انتساب انجام شده دارای تناقض باشد. وارسی رو به جلو این حالت را از قبل تشخیص میدهد و از رسیدن به آن جلوگیری میکند.

❖ هر شاخهای که به وسیلهٔ پرش رو به عقب هرس می شود، می تواند به وسیله انجام وارسی رو به جلو نیز هرس شود.

💠 مثال: ترتیب رنگ ناحیهها را به صورت زیر فرض کنید

WA=red, NSW=red, T=blue, NT=blue, Q=green, SA=?

مجموعه تناقض را قبل از مقداردهی هر متغیر ذکر میکنیم

$$Conf(WA)=\{\}$$

Conf(NSW)={}

 $Conf(T)={}$

 $Conf(NT)=\{WA\}$

 $Conf(Q)={NSW, NT}$

 $Conf(SA) = \{WA, NSW, NT, Q\}$

مقدار سازگاری برای SA وجود ندارد پس به متغیر Q برمی گردیم. اما راهگشا نیست.

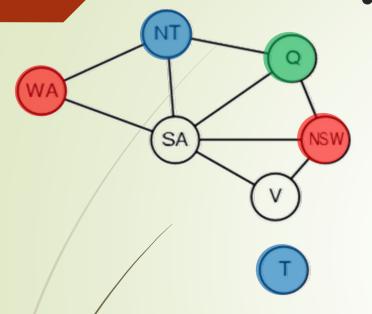
تعریف دقیق مجموعه برخورد: مجموعه برخورد متغیر X عبارت است از مجموعه متغیرهایی که قبل از X مقدار گرفتهاند و باعث می شوند متغیر X به همراه متغیرهای بعدی فاقد راه حل سازگار باشد.

د (Conflict-directed Backjumping) پرش رو به عقب با هدایت برخورد

.مجموعهٔ تناقض آن باشد. x_j متغیر فعلی و X_j متغیر فعلی و x_j

اگر تمام مقادیر ممکن برای X_j با شکست مواجه شوند، الگوریتم به X_i برخواهد گشت که آخرین متغیر مقدار داده شده و متعلق به مجموعهٔ تناقض X_j میباشد و انتساب زیر را انجام میدهیم:

conf $(X_i) \leftarrow \text{conf } (X_i) \cup \text{conf } (X_j) - \{X_i\}$


```
Conf(WA)=\{\}
```

Conf(NSW)={}

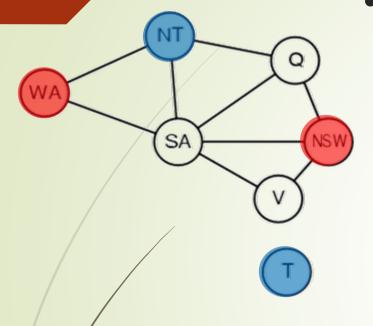
 $Conf(T)=\{\}$

 $Conf(NT)=\{WA\}$

 $Conf(Q)=\{NSW, NT\} \rightarrow \{WA, NSW, NT\}$

 $Conf(SA) = \{WA, NSW, NT, Q\}$

- ❖ دامنهی SA خالی میشود
- یعنی Q پرش می کند. Conf(SA) به جدیدترین متغیر در
- Conf(Q)=Conf(Q) ∪ Conf(SA)-{Q}={WA,NSW,NT} بهروز کردن
- ❖ یعنی هیچ راه حل سازگاری با انتسابهای فعلی WA, NSW, NT از Q=green به بعد وجود ندارد.


```
Conf(WA)=\{\}
```

Conf(NSW)={}

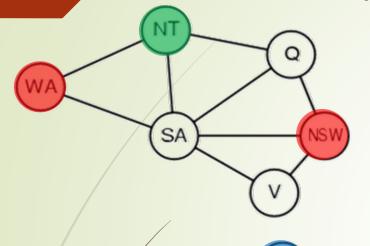
 $Conf(T)=\{\}$

 $Conf(NT) = \{WA\} \rightarrow \{WA, NSW\}$

 $Conf(Q)=\{WA, NSW, NT\}$

 $Conf(SA) = \{WA, NSW, NT, Q\}$

- ❖ دامنهی Q خالی میشود
- یعنی NT یعنی Conf(Q) به جدیدترین متغیر در $Q \diamondsuit$
- Conf(NT)=Conf(NT) ∪ Conf(Q)-{NT}={WA,NSW} بهروز کردن
- به بعد وجود ندارد. WA, NSW به بعد وجود ندارد. VT=blue به بعد وجود ندارد.

Conf(WA)={}

Conf(NSW)={}

 $Conf(T)=\{\}$

 $Conf(NT)=\{WA, NSW\}$

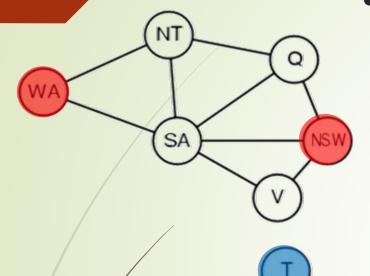
 $Conf(Q)=\{WA, NSW, NT\}$

 $Conf(SA) = \{WA, NSW, NT, Q\}$

نمیشود. NT=green را امتحان می کنیم. اما باز هم متوجه می شویم مقدار سازگاری برای Q و SA یافت نمی شود.

به بعد وجود ندارد. WA به بعد وجود ندارد. VT=green به بعد وجود ندارد.

نامنه ی NT خالی می شود 💠 دامنه

Conf(WA)={}

 $Conf(NSW) = X \rightarrow \{WA\}$

 $Conf(T)=\{\}$

 $Conf(NT)=\{WA, NSW\}$

 $Conf(Q)=\{WA, NSW, NT\}$

 $Conf(SA) = \{WA, NSW, NT, Q\}$

یعنی NSW پرش می کند. Conf(NT) به جدیدترین متغیر در

Conf(NSW)=Conf(NSW) ∪ Conf(NT)-{NSW}={WA} بهروز کردن

❖ ارتباط میان NSW و WA کشف می شود، بنابراین NSW=green امتحان می شود و ...

... 💠

❖ چقدر بهتر از عقبگرد ساده (یا با جهش رو به عقب ساده) است؟

جستجوی کامل (محلی) برای CSPها

حل CSPها با الگوریتمهای جستجوی محلی

- ❖ در فرمولهسازی CSP به صورت یک مسئله جستجو، مسیر اهمیتی ندارد بنابراین می توانیم از فرموله سازی حالت کامل استفاده کنیم.
 - ❖ حالت اولیه: انتساب مقادیر به تمام متغیرها (مثلا بهصورت تصادفی)
 - ❖ اقدامها: انتساب یک مقدار جدید به یکی از متغیرها
 - ❖ تابع هیوریستیک (h(s: تعداد محدودیتهای نقضشده
 - h(s)=0 :مینه سراسری: √

Min-Conflicts الگوریتم

- min-conflicts
 ♣ هيوريستيک
- 💠 مقداری را انتخاب کن که کمترین تعداد محدودیتها را نقض کند،
- 💠 یعنی، تپه نوردی با هیوریستیک " تعداد کل محدودیتهای نقض شده"

function MIN-CONFLICTS(csp, max_steps) returns a solution or failure
inputs: csp, a constraint satisfaction problem
 max_steps, the number of steps allowed before giving up

 $current \leftarrow$ an initial complete assignment for csp

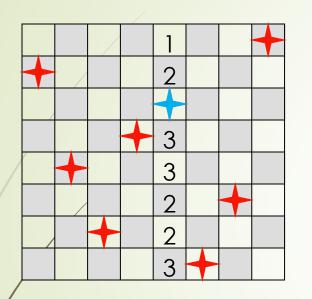
for i = 1 to max_steps do

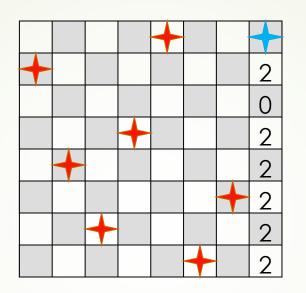
if current is a solution for csp then return current $var \leftarrow$ a randomly chosen conflicted variable from csp. VARIABLES $value \leftarrow$ the value v for var that minimizes CONFLICTS(var, v, current, csp)

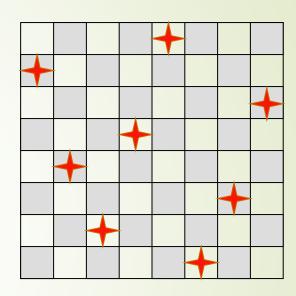
set var = value in current

return failure

حل ۸-وزیر با فرمولهسازی کامل CSP

- بس از جایگذاری اولیه مهرهها، این روش حتی با در نظر گرفتن تعداد یک میلیون وزیر، مسئله را به طور متوسط در ۵۰ مرحله حل میکند.
- $^{\diamond}$ از آنجا که در مسئله n وزیر، حالتهای هدف در فضای حالت توزیع شدهاند، روش جستجوی محلی درمورد آن بسیار مفید واقع می شود.